

אוצרות

גליון שבועי מאוצרותיהם של רביה"ק רבי נחמן מברסלב ותלמידיו זיע"א

מה נשמע?

■ ממוצאי מנוחה קדמון

כהכנה ליום הדין העמידה מערכת השמיעה 'אוצרות ברסלב' לרשות הציבור – במדור 'עניני דיומא' – מיגוון שיחות בעניני תשובה ומעלת הקיבוץ הקדוש בראש השנה. לאחרונה אף נוספה למערכת הקלטה של אמירת הסליחות ליום א' מאת הרה"ח ר' לוי יצחק בנדר זצ"ל.

כמו כן, אם ברצונכם להתענג על שמיעת תפילות הימים הנוראים כפי הנוסח המקובל בברסלב משנות דור - נוספו כעת למערכת כל נוסחאות התפילה, מחולקות לקטעים ובליוי מוזיקלי.

הכנסו למדור עניני דיומא והקישו על 2 והשיבו את נפשכם.

■ התחדשות

ב'אוצרות ברסלב' מתחדשים כל הזמן, שיעורים מתוספים מידי יום בימו. כעת נוספה האפשרות להתעדן בחידושים השוטפים במערכת ע"י הקשה על הסיפרא 8 לאחר בחירת השפה, כאן תשמעו את רשימת השיעורים החדשים והדרך להגיע אליהם.

הכל להפסיד!

האם אכן ניתן לחזור בתשובה שלימה?

אליו. וכשהשם יתברך פונה אלינו בקריאה "שובו אלי", מונתו שאנו נשיב לו ונצעק לפניו "השיבנו ה' אליך".

הן אמת שהתשובה חייבת לבוא מתוך ההתעוררות שלנו. והלא כך אמר הקב"ה: "שובו אלי" ורק אז "ואשובה אליכם". אך מהי ההתעוררות שלנו? מה יש בכוחנו להתעורר ולעשות? לצעוק ולהתחנן "השיבנו ה' אליך"!

וכשאנו אכן צועקים ומתחננים "השיבנו" ושופכים את שיחנו במזמורי תהילים, בפיוטי הסליחות, ובדיבורי ההתבודדות – נחשב הדבר להתעוררות מצידנו, ומתקיים ה"שובו אלי" למהדרין. וממילא מתקיים ההמשך "ואשובה אליכם"...

"כי באמת כל צעקתו יתברך שצועק אלינו 'שובו אלי', כונתו זה בעצמו שאנחנו נצעק אליו תמיד 'השיבנו ה' אליך'. נמצא, שבאמת לאמתו אין מחלוקת והילוק כלל בין כנסת ישראל ובין השם יתברך, רק שאין כל אחד מבין כונתו הקדושה" (ליקוטי הלכות, קריאת שמע ה, י).

הפעם בכנות, עם יד על הלב: האם אכן נעשה זאת? האם אכן אנו רואים את עצמנו בדור זה, בשנה זו, מתעוררים ושבים אל ה' בכל לב ונפש?

בתור יהודים מאמינים, בודאי שהתשובה תהיה חיובית. אך בהסתכלות מציאותית לכאורה על היום-יום, נוצרת סימן שאלה גדול.

לא לחינם משתפך מוהרנ"ת בתפילתו לאמר: "נפשי יודעת מאד כי אני רחוק מאד מתשובה באמת, כי עוונתי עברו ראשי ובלבלו את דעתי, עד שאין אני יודע כלל איך לשוב אליך, והדעת נסתלק ממני ולבי עזבני, ואני הולך בעולם נע ונד בלא דעת ובלא לב" (ליקוטי תפילות, ו). "עד אשר איני יודע שום דרך איך לשוב אליך, כי גשמיות עכירת החומר ותאוותיו הרעים נאחו ונדבק בי מאד, ודעתי נתערבב ונתעכר ונתגשם מאד" (שם, עב).

כבר בימי קדם כאשר פנה ה' בקריאתו אל ישראל לאמר "שובו אלי ואשובה אליכם" – תתעוררו אתם בתשובה, ואז אשיב אתכם אלי – השיבה כנסת ישראל, ביקשה וטענה "השיבנו ה' אליך ונשובה" – תאיר עלינו אתה את הארת התשובה, ואז נשוב אליך.

כבר אז, כששמעה ננסת ישראל את בקשת "שובו אלי", היא טענה שהדבר אינו ביכולתה, ולולי ישיבנה ה' ברחמיו, איך תשוב היא אליו? ואם אז כך, מה נאמר אנו בימינו אלה?!

הוא אומר מעתה:

בעמדנו בימי אלול הקדושים, וקריאת "שובו אלי" מנסרת בחלל העולם, עלינו להתעורר מחדש לבוא ולהתחנן "השיבנו ה' אליך"! לקבוע מחדש זמן ביום, לשבת ולהתבודד לפני ה', לספר לפניו את כל צפונות

והרגשות הלב, את הרצונות והתכונות, ההצלחות והנפילות, הציפיות והאכזבות, ולזעוק: ה-ש-י-ב-ג-נ-ו!!!

וכשנעשה זאת – כשנשה אונינו לקריאת "שובו אלי" ונתחנן "השיבנו" – מובטח לנו שיתקיים בנו המשך הפסוק "ואשובה אליכם"!

"כי מי שילך בדרך זה, בודאי יזכה לעולם הבא, כי על ידי זה עיקר התשובה וההתקרבות אליו יתברך מכל מקום שהוא. הדיינו, אף על פי שאינו זוכה להתייגע ולטרוח בעבודתו יתברך כמו הצדיקים והכשרים והחסידים שלפנינו – שאפילו הקטנים שבהם יגעו וטרחו מאד מאד בתעניתים רבים ובסיוגים קשים ועצומים רבים מאד – ואם אינו זוכה לזה, אף על פי שידוע בנפשו שהיה צריך לזה לפי עוונותיו ופגמו המרובים – ואפילו אם יודע בעצמו שגם עתה עובר עליו מה שעובר בכל עת וכו' – אף על פי כן, אם לא יניח את עצמו ליפול לעולם ויחזק את עצמו לדבר דיבורים על כל פנים תמיד לפני השם יתברך, בצעקות ותחנות ובקשות הרבה להשם יתברך, בודאי סוף כל סוף ישוב להשם יתברך!" (ליקוטי הלכות, קריאת שמע ה, יד).

כבר אז, כששמעה ננסת ישראל את בקשת "שובו אלי", היא טענה שהדבר אינו ביכולתה, ולולי ישיבנה ה' ברחמיו, איך תשוב היא אליו?!

ואם אז כך, מה נאמר אנו בימינו אלה? מה נאמר ומה נדבר באחרית הימים, כאשר נסתם כל חוון, ועל אף כל הרצונות הטובים, קשה לנו כל כך לשוב. "כי הכל הפצים ליראה את שמו, ובפנימיות לבכם הכל צועקין כמו נפש מאד מאד על גודל התרחקות מהתכלית הנצחי. אך הם כציפורים האחוות בפה, והשטף-מים-רבים של כל התאוות והמידות, כפרט טרדת המזון והפרנסה, הולך ומתגבר בכל עת. ויותר מכולם, הצרה הגדולה מהכל הוא, מה שרובם נפלו בדעתם מאד בייאוש גמור – שאי אפשר לו עוד לחשוב על התכלית בראוי" (עלים לתרופה, רפ).

מהי אם כן העצה? במילים אחרות: מה פשר היוכוח בין הקדוש ברוך הוא לכנסת ישראל – "השיבנו ה' אלי"?

בא מוהרנ"ת ומגלה: אין כאן ויכוח! גם הקדוש ברוך הוא בעצמו יודע שלולי ישיב הוא אותנו, לא נוכל לעולם לשוב

חוקי הלימוד היומי

יום	יום בחודש	ליקוטי מוהר"ן	ליקוטי הלכות	ליקוטי תפילות	הדף הנאמן
שבת	יד	ז.	ה"ד	ה"א	ברכות
א	טו	ז:	ק"ג	תפא תפב	לא
ב	טז	ח.	קטו	תפג תפד	לב
ג	יז	ח:	קטז	תפה תפו	לג
ד	יח	ט.	קצו	תפז תפח	לד
ה	יט	ט:	ק"ח	תפט תפז	לה
ו	כ	י.	ק"ט	תצא תצב	לו
			ק"ט	תצג תצד	לז

180 שנה להגדת בני הקלוז ע"י מאן עמית מוהרנ"ת זיע"א

אז מנעו יצא איתו העיר שטרך דעמאט'א איז מען א מענטש פשוט על הפסח-איז הוא בן אדם

המכל

600 ל"א
500 ל"ב
500 ל"ג

לפנינו במועדנו או אגודת הרב ש"ה פיישן: 052-7457262
השכרה: טל: 02-6273301

אוצרות ברסלב

י"ל ע"י "אוצרות ברסלב" ת.ד. 50617 בית שמש
טל, במשרד: 02-9993338
פקס: 02-9926066

לשמיעת שיעורים בשפות שונות 02-9950000
באר"ב 718-8552121
מוקד הישועות 1800-81-81-81

הפצה למנינים ובתי כנסת: 052-7649775
הנצחה, תרומות ופרסום: 054-8419620

ניתן לקבל את הגליון מידי שבוע גם בדוא"ל
otzrot.breslev@gmail.com

י"ר הוועדה הרוחנית, הרב שמעון טייכנר
עורך: נתן אנשין natananshin@gmail.com
מפקד: נחום א. ברעסקי

פירוני העלון: הר"ר נחמן בנשעיה הי"ו, הר"ר נפתלי ברגר הי"ו, הר"ר מרדכי גוטליב הי"ו, הר"ר יצחק גרינולד הי"ו, הר"ר אוריאל זכריה הי"ו, הר"ר שלמה מרדכי הלוי כנס הי"ו, הר"ר משה ליכטנר הי"ו, הר"ר נפתלי שטיצר הי"ו, בחסות "עילית דפוס" והברת "נקודות"

השתוקקות אל האין – סוף

המעשיות והיומיומיות בבית ובשדה, עולים ומתעלים להשתוקק ולכסוף אל האין-סוף.

מאחר שלא זכה משה רבינו – העוסק לגלות את הארת הרצון – להכניסנו לארץ הקודש, לא נשלם התיקון, וגם אם נחלנו את הארץ וקיימנו את מצוותיה, לא הגענו על ידי הרצונות הפרטיים של המצוות לגילוי הרצון העליון; נעצרנו ברצונות הפרטיים של המצוות – ללמוד, להתפלל, לחרוש ולזרוע כהלכה – ולא הגענו לשורש הרצון, לרצון האין-סוף. וכך איבדנו את גם את הרצונות הפרטיים וגלינו מארצנו לחוץ לארץ, למקום אשר שם לא ניתן לגלות את הרצון העליון מתוך הרצונות הפרטיים.

ברם, ככל שאנו מתקרבים לגאולה, ונשמת משה מתגלה שוב ושוב בגילוי רב יותר, וכבר זכה רבינו הקדוש לדרוך על אדמת הקודש – מחדיר משה רבינו בלבנו את הארת הרצון העליון בתוך כל הרצונות הפרטיים של המצוות והפעולות היומיומיות, ומלמד אותנו איך להשתוקק – תוך כדי הלימוד והתפילה ושאר המצוות – אל ה' יתברך בעצמו!

ולא זו בלבד, הוא מלמד אותנו ונותן לנו במתנה את 'הארת הרצון העליון, שגם אם יהיה מה שיהיה ויעבור מה שיעבור, נחזיק בכל עוז ברצון הכללי הכולל בתוכו את כל פרטי הרצונות הקדושים, ונכסוף ונשתוקק להתקרב אל השם יתברך, אל האין-סוף!

להשם יתברך. את ההארה הזאת ברצונם להאיר בכל יהודי, שכל יהודי ויהודי יהפוך ללפיד אש של רצונות וכיסופים וגעגועים לה' יתברך.

מאז ועד עתה – אומר רבינו – עומד משה רבינו וכל ממלאי מקומו – בין 'שמד' ל'רצון', להעלות את כל השקועים ברצונות שאינם קדושים, וללבב את לבם, לבל ישתוקקו לעשות אלא רק את רצון ה' ולבם יהא מלא על גדותיו ברצונות וגעגועים קדושים, עד אשר יעלו מדרגה לדרגה, עד לשורש הרצון העליון.

עתה הטו אונכם ושמעו:

קיימים שני סוגי רצונות קדושים: ישנם הרצונות הפרטיים אל כל מצוה ומצוה: ללמוד, להתפלל, לגמול חסד וכו'; וישנו הרצון העליון שהוא השורש של כל אותם הרצונות הפרטיים – הלא היא השתוקקות אשר האדם משתוקק להידיבק באביו שבשמים. רצון אינסופי אשר אינו מוגבל בשום רצון פרטי.

ארץ ישראל היא המקום המסוגל, בו אפשר לגלות ולעלות אל הרצון האינסופי דווקא מתוך הרצונות הפרטיים. כי עיקר המצוות לא ניתנו אלא בארץ ישראל (כמבואר בראשונים) ושם הוא המקום אשר דווקא מתוך קיום המצוות

"יש חיות רעות דורסים וטורפים. והם חכמי הטבע, שמראין בהכמתם המוטעית שהכל על פי הטבע, וכאילו אין שום רצון, חס ושלום ...

"והכנעתם של אלו החיות רעות, חכמי הטבע, הוא על ידי חכם גדול שבקדושה, שיכול לקשר כל הרצונות בשורש הרצון ... מצח הרצון".

(ליקוטי מוהר"ן ח"ב, ד)

תכלית הבריאה היא לגלות את רצונו ה' יתברך, לגלות שהכל מתנהג אך ורק ברצונו – ולעשות רצונו ולעבדו בלבב שלם.

כדי להגיע לתכלית זו, על האדם להישמר לבל יילכד ברצונותיו הפרטיים המתלכשים בכל הבלי העולם הזה; רצון להתעשר, רצון להנות מאכילה ושתייה, רצון להתכבד, וכו'... רק להידיבק ברצונות קדושים, שיהיו כל רצונותיו ומאוויו אל א-ל בשמים, לעשות רצונו ולהידיבק בו.

ואכן, זהו תפקידם של הצדיקים האמיתיים, הכלולים בנשמת משה רבנו, להאיר ולעורר את אותו רצון קדוש בלבותיהם של בני ישראל. כי אותם צדיקים אכן שיברו וביטלו את כל הרצונות הגשמיים שלהם, עד אשר זכו להארת הרצון והפכו לשלהבת אש של כיסופים וגעגועים

דורות

בעקבות הדורות בחסידות

ר' יצחק ואחיו ר' מאיר מהארשיוואטע

אך הוא עשה עצמו כמי שאין לו על מה להתודות. גם כשחזר רבינו שלש פעמים על דבריו, המשיך להעמיד פני מי שאין בידו עון...

נפנה רבינו ואמר לו: "אותי תרמה?!" ואחו בידו והוציאו לחוץ.

ר' מאיר נשאר לראש השנה אצל רבינו, וכשחזר לביתו, פגש בדרך את מוהרנ"ת שהתקרב באותה העת לרבינו וסיפר לו כיצד הרבי "דחה" אותו מלפניו.

נענה מוהרנ"ת בהתלהבות קודש: "האם זה נקרא לדחות? דע לך שאני – אפילו אם הרבי היה מסלק אותי בקורות של בנין, לא הייתי עובד אותו!!!"

נוסעת ובתוכה רבי עם חסידים. הוא התבייש בשוטטותו חסרת המעש והחל פוסע במהירות כדי להסתלק משם. אלא שרבינו שישב בתוך העגלה, ידע את כל אשר נעשה... עינו הטהורות נחו על האברך, והוא קרא לו אליו. ר' מאיר התקרב אל העגלה, היה זה על פרשת דרכים, ורבינו שאל אותו כאילו באקראי, היכן היא הדרך כדי להגיע ליעדו, ובדרך אגב שאלו מי הוא, וכשהשיב לו, נענה רבינו: "כך? האם ראוי שאחיו של יצחק שלי, ינהג כך??" והוסיף להוכיחו: "הלא חותנך לקח אותך לחתן כדי שתלמד – ואתה מתבטל ויוצא להסתכל על הנפה ועל הדגים..."

ר' מאיר נאחו בושה אמיתית, הרחורי תשובה תקפוהו, ורבינו הוסיף ואמר לו: "דע לך שהעניין שלי הוא ראש השנה" – – –

הדברים פעלו את פעולתם ואחרי שהמשיך רבינו לדרכו חזר ר' מאיר להתמדתו כמקודם.

בראש השנה הגיע לרבינו יחד עם אחיו ר' יצחק שהיה מקורב מכבר לרבינו.

בערב ראש השנה ראה את כל החסידים יוצאים מחדרו של הרבי בעיניים אדומות מבכי, ושאל: מה זאת? השיבו לו שהם עושים יודיו דברים לפני רבינו. כששמע זאת, ניסה להשתטט, אך בליט ברירה נכנס לרבינו עם עוד אחד בתקווה שיעבור את העניין בשלום... אך רבינו סימן לשני שייצא, וכשנשאר לבדו אמר לו רבינו: "ובכן, אמור" – – –

בעיירה הארשיוואטע שליד ברסלב, דרו שני אחים ששמו יצא לפניהם כלמדינים ומתמידים וירא ה', האחד נקרא ר' יצחק ואחיו – ר' מאיר.

ביום מן הימים הגיעה שמועה לעיירה כי לברסלב הסמוכה בא לגור הצדיק הקדוש רבי נחמן, נין הבעש"ט.

ר' יצחק החליט לנסוע לברסלב ובבואו אל הקודש פנימה נרעש מגודולתו של רבינו והיה לחסידו הנאמן. רבי אברהם ב"ר נחמן בספרו 'יוכיבי אור', בהזכירו את שמות תלמידי רבינו, הוא מציין את ר' יצחק זה כאחד מן התלמידים המובהקים אשר לבם בער לבוראם מכוח קדושתו של רבינו.

אחיו ר' מאיר, כטרם התקרב לרבינו, נלקח לחתן על ידי פונדקאי אחד מכפר סמוך. חזונו, שהוקירו מאד, הבטיח לדאוג לכל מחסורו ובלבד שיוכל להמשיך לשקוד על התורה והעבודה. ואמנם, בתחילת ימי אברכותו, התמיד ר' מאיר בתורה, אלא שהרחבות הגשמיות לא היטיבה עמו, ואט אט זנח את ספרי לימודו; היה יוצא אל פאתי העיר, מבטי על עבודתו של נפח העיירה, לאחר מכן ממשיך אל שפת הנהר וצועד לאורכו הלך ושוב, ללא מלבוש עליון, ומביט בסקרנות במלאכת הדיינים, כיצד מניחים הם פתיונות בתוך הרשת וממתנינים לדגים שייצודו בתוכה. הוא לא ידע עד כמה דומה מצבו לזה של הדגים, גם הוא הולך שבי אחר הבלים ונלכד ברשת היצר...

יום אחד, בעודו משוטט על שפת הנהר, הבחין בעגלה

נקודה

"העיקר שתשמח שאנו מקוים להיות עוד על ראש השנה כל ימי חיננו"

(מכתבי מוהרנ"ת, רס)

הבריון רוקד ב'לכה דודי'...

בריצה, נטלו והובילו אחר כבוד למחלקת העסקים כשאינו גורע עין ממנו ומשגיח בשבע עינים שלא ינסה לחזור ליד החרדים, שכן הוא עלול לפגוע בהם.

לאחר נחיתת המטוס עשו האברכים את דרכם לאומן, ולאחר מספר ימים של התעלות בהיכל הציון, פרשה שבת מלכתא את כנפיה על היקום. תפילת קבלת שבת נערכה בהתלהבות, ושמחה עצומה שררה ב'היכל הכהנים' הסמוך לציון הקדוש, שם התפללו בכדי שגם האברכים הכהנים לא יחסרו. והנה מגיע אחד מרגעי השיא, ב'בואי בשלום' יד לוחצת יד והכל פוצחים בריקוד נלהב שכמוהו אפשר לקיים רק באומן.

תוך כדי ריקוד, העינים עצומות למחצה, עד שכמעט ולא הבחינו הנוכחים באורח שנכנס להיכל הכהנים. האורח עם כיפה לבנה ענקית שמסתירה קצת את ה'קוקו' הענק, הצטרף לריקוד, עיניו זוהרות והוא מנסה להצטרף לניגון הברסלבי העתיק המושר כאן. פניו מעודנות, ניכר עליהן שעברו מירוק וזיכך...

האברכים שפשפו את עיניהם כלא-מאמינים - - - היה זה אותו בריון שהתנכל אליהם במטוס - - -

לאחר התפילה התברר שלא זו בלבד שבא להתפלל, אלא שבתחילת הלילה הקודם נצפה האיש כשהוא משתטח שעוות ארוכות על הציון הקדוש וממרר בכבי סוחף לבכות - - -

כותב הטורים, שהיה עד להתרחשות המופלאה הזו, איננו יודע עד היום מי הוא אותו איש, שככל הנראה עבר באומן מהפכה רוחנית אדירה שטלטלה את נשמתו והוציאה אותו מהמצב האנטי-דתי האיום - לנועם התורה והמצוות.

אך עובדה היא, שבטיסה חוזר ישב האיש שוב באיזור ללא סרטים, הוא לא ניסה להחליף מקום, ואף נראה היה שהוא נהנה עד מאוד מהאוכל הכשר למהדרין שהוגש לו ומהחרדים שהיו לו לחברה.

שמו של הברנש אינו ידוע לנו, אבל טיבו ומהותו נודעו עד מהרה, 'קוקו' ארוך השתלשל מאחורי פדחתו החשופה ושפתיו רטמו מכעס ומשטמה: "אל תסתיר לי את הסרט!!!!" - סינן בכעס מפיו.

האברך הירושלמי ניסה לגייס את כל כושר השכנוע בכדי להסביר לאותו אח אובד ותועה, כי אנו רוצים להגיע למקום קדוש מתוך טהרה, וכי איזור זה מכונה "איזור ללא סרטים" וביקש שיתחשב בכך - אך לשוא, האיש החל לרטון וניסה לגייס לעזרתו את אחד הדיילים, אך דווקא הדייל הצליח להשקיט אותו לזמן מה.

בכך לא תם הסיפור. הדיילים התחילו לחלק את מנות המזון לנוסעים, ומשום מה לא היתה בידם מנה לאותו יהודי רחוק שכנראה טס לקייב לשם עסקים וכדומה. הוא לא טמן ידו בצלחת, פנה שוב ושוב לדיילים, ובסופו של דבר התגלה כי מנתו נמצאת בין המנות הכשרות למהדרין שהוזמנו עבור הנוסעים החרדיים - - -

זה כבר היה יותר מדאי עבורו, הוא קם והחל לנופף באגרופו, תוך שהוא מנסה לתקוף את אנשי הצוות וצועק בקול עז שהדהד בכל רחבי המטוס: "תביאו לי מנה רגילה! תביאו לי סרטים!"

לא עברו שניות ספורות, והדייל הראשי הגיע אליו

ההכנות האחרונות בשיאן, מטוס הנוסעים בקו תל-אביב - קייב עומד להמריא, הצוות נועל את הדלתות והקרבינט מנווט את גלגלי המטוס לעבר מסלול ההמראה.

בירכתי המטוס שוררת אוריה של בית מדרש חסידי, קבוצה של אברכים ירושלמיים לומדי כולל הצוות 'אורות הנחל' בבית המדרש חסידי ברסלב במאה שערים 'השתלטה' על המקום, האיזור בו הם יושבים מוגן היטב מפני המסכים המקרינים את זוהמת העולם הזה, מחיצה ראויה לשמה הוצצת ביניהם לבין שאר חלקי המטוס.

היה זה בחודש אדר תשס"ז, אברכי הכולל התארגנו ל'שבת התאחדות' שתקיים בציון הקדוש באומן. מובן מאליו כי גם זמן הנסיעה נוצל עד תום ללימוד שיעורים קבועים ושיחת-חברים מרוממת בעיני עובדת ה'.

והנה תוך כדי ההמראה הטלטל המטוס מצד אל צד וגרם לחלק מהמחיצה לסטות ממקומה, מה שעלול היה לפגום בקדושת "השטיבל" שקם וניצב לו כאן ברום שמים... אחד האברכים ניתר מיד ממקומו וניגש לתקן את המחיצה כראוי.

ואז הוא הבחין בעינים רושפות שנאה המשקיפות עליו במרחק אפס...

גניזות

מחקרים היסטוריים בחסידות

שאלה:

כמה פעמים נסע רבי אפרים ב"ר נפתלי תלמיד מוהרנ"ת מארץ ישראל לאומן לראש השנה?

תשובת הר"ר דוד דגן

תשע עשרה פעמים נסע מא"י לאומן כדי לקיים דברי רבינו, להיות אצלו בראש השנה.

ר' אפרים התגורר בירושלים בעשרים שנותיו האחרונות, ועל הפעם היחידה שלא זכה לנסוע, מספר החסיד רבי אברהם שטרנהארץ: "כך שמעתי מר' אפרים ב"ר נפתלי ז"ל, שלעת זקנתו היה דר בארץ הקודש בירושלים עיה"ק והיה תמיד נוסע משם על ראש השנה לאומן, אך פעם אחת היה סיבה מאת ה' שנסאר על ראש השנה בביתו בירושלים, מחמת שלא היה באפשרות בשום אופן ליסע, וליבו דווה מאד על זה. בעת שהגיע לזמן תפילת מנחה בערב ראש השנה אצל כותל מערב, נזכר את עצמו בתפילת מנחה של אנ"ש באומן בהקיבוץ הקדוש וכאב לבו כל כך עד שכמעט יצא מחיותו מחמת שברון לבו שאינו מנחה עם הקיבוץ באומן, עד שצעק: 'ריבנו של עולם, אני מקשר עצמי עם כל התפילות שלי מעכשיו על כל ראש השנה, להתפילות שמתפללין בהקיבוץ הקדוש באומן ואז נתקרה דעתו קצת" (נעימות נצח, ה).

מסופר שבכל פעם שהגיע לאומן, מרוב טלטולי הדרך היה חולה במחלת ים, והנגיד ר' משה קראסנשטיין היה מבשל לו יין ובתוכו עשב הנקרא 'פאליין' - סגולה המקובלת מרבניו - והוא היה שותה מזה וחוזר לאיתנו.

מן האמור ניתן להבין מעט מן הקושי והתלאות שהיו מנת חלקם של הנוסעים מארץ ישראל לאומן בימים ההם - נסיעה שארכה שבועות ארוכים - ומסירות נפשו של ר' אפרים לציווי רבינו זוהרת שבעתים.

ברם, מופלאה ביותר היא נסיעתו האחרונה בחייו זקן וחלש בן למעלה מותשעים שנה: "אפילו אם אסתלק חלילה בדרך ואקבר באיזשהו גן - העיקר שהשתדלתי לנסוע לרבי - - - אולם, לחיות כאן בעולם ולא להיות אצלו בראש השנה גרוע לי יותר", כך אמר למכריו שהתפלאו על רצונו העז לנסוע.

מוסיף על כך רבי שמואל צ'צ'יק בספרו 'עין הארץ': "שמעתי שרבי אברהם שטרנהארץ סיפר שבשנה האחרונה לחייו של ר' אפרים ז"ל כשהיה באומן על ראש השנה, היה כבר חולה גדול והיה גונח על מיטתו סמוך לקלוז בעת התפילה. אחרי התפילה הלך רבי אברהם ז"ל לבקרו, ענה ואמר: 'ברוך ה' שזכיתי לשמוע תקיעת שופר אצל רבינו הקדוש, ואפילו אם אמות בדרך חורתי והדגים שבים יאכלוני, ואף אם אקבר מתחת לאיזה גשר - העיקר שזכיתי להיות בראש השנה באומן, והיה בשמחה גדולה, ואמר: 'ברוך ה' - עוד ראש השנה אצל רבינו'."

לאחר ראש השנה נסע ר' אפרים לטשערין לבקר את בתו, שם נחלש ביותר. כשהבין שהסתלקותו קרובה ביקש: "אל תקברוני ליד בן הרב שנטפר בסמוך; רוצה אני להקבר ליד אחד שנסע לאומן לראש השנה - יהיה זה מי שיהיה".

בי"ד תשרי תרמ"ב נסתלק לבית לעולמו, ואכן קיימו את רצונו.

לחידודא

חידה מס' 120

מי אמר על עצמו: "אני אצל הרבי כעט אצל סופר"?

הפתרון לחידה מספר 119

מתי יתגלה הספר הגנוז והספר הנשרף שחיבר רבינו?
- בעת הגאולה
(הקדמת כוכבי אור)

זכה בהגרלה לחידה מס' 118

משה חיים אלבז, שכונת שפירנצק, בית שאן.
בסך 50 זכות קניה בחנות ספרים 'ברסלב'
רחוב מאה שערים 110 ירושלים

